

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-27>

**ON THE ISSUE OF RECKLESS COMPLICITY
IN UKRAINIAN CRIMINAL LAW**

**ДО ПИТАННЯ ПРО НЕОБЕРЕЖНЕ СПІВЗАПОДІЯННЯ
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ**

Kisenko A. V.

master's student

*Educational and Scientific Institute
of Information Security and Strategic
Communications of the National
Academy of the Security Service
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Kіsenko A. B.

студент магістратури

*Навчально-науковий інститут
інформаційної безпеки
та стратегічних комунікацій
Національної академії
Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Kamenskyi D. V.

Doctor of Law, Professor

*at the Department of Criminal Law
National Academy of the Security
Service of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Каменський Д. В.

доктор юридичних наук,

*професор кафедри кримінального
права
Національна академія Служби
безпеки України
м. Київ, Україна*

Кримінальним кодексом України поняття співучасті визначено у статті 26. Співучасть у кримінальному правопорушенні означає умисну спільну участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення у вчиненні умисного кримінального правопорушення [1].

Стаття 27 цього ж кодексу виокремлює різні види співучасників і важливо розуміти, як вони відрізняються один від одного. Зокрема, варто звернути увагу на відмінності між співзаподіянням та співвиконавством.

Співвиконавство описано в частині 2 статті 27 КК України. Співвиконавець – це особа, яка безпосередньо вчиняє кримінальне правопорушення або діє через інших осіб, які за законом не підлягають кримінальній відповідальності. Основною характеристикою співвиконавства є безпосереднє здійснення дій, які складають кримінальне правопорушення.

Співзаподіяння не визначено окремо в цих статтях, але може бути розглянуто як загальний термін, що охоплює різні форми участі

у кримінальному правопорушенні, включаючи роль організатора, підбурювача, пособника. Ці ролі відрізняються від співвиконавства тим, що не обов'язково включають безпосереднє вчинення кримінального діяння, але вони важливі для планування, підбурювання, допомоги або сприяння злочину.

Таким чином, головна відмінність між співвиконавством та іншими формами співзаподіяння полягає в безпосередньому здійсненні кримінального правопорушення співвиконавцем, в той час як інші співучасники можуть брати участь у різних підготовчих, підтримуючих або сприяючих діях.

У сучасному правосудді поняття необережного співзаподіяння займає особливе місце, об'єднуючи в собі складні юридичні та моральні аспекти. Ця тема є предметом гострих дискусій та різноманітних інтерпретацій у науковому світі кримінального права. З огляду на зростаючу складність суспільних відносин і взаємодій, розуміння та правильне застосування концепції необережного співзаподіяння стає все більш актуальним.

Характерно, що цьому іноді сприяють рекомендації вищих судових інстанцій [2, с. 26]. Так, у п. 7 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті» визначається, що: «У випадках, коли передбачені ст. 286 КК суспільно небезпечні наслідки настали через порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту двома або більше водіями транспортних засобів, суди повинні з'ясувати характер порушень, які допустив кожен із них, а також чи не було причиною порушення зазначених правил одним водієм їх недодержання іншим і чи мав перший можливість уникнути дорожньо-транспортної події та її наслідків. При цьому треба мати на увазі, що за певних умов виключається кримінальна відповідальність особи, яка порушила правила дорожнього руху вимушено, через створення аварійної ситуації іншою особою, котра керувала транспортним засобом» [3].

Необережне співзаподіяння, яке виникає у результаті дій кількох осіб, кожна з яких, можливо, не мала наміру заподіяти шкоду, але в сукупності їхні дії призвели до злочинного результату, викликає значні труднощі у кримінально-правовій кваліфікації. Розгляд цього явища має важливе значення для справедливого правосуддя, адже

засновується на принципах відповідальності, справедливості та правової визначеності.

Відтак, варто розглянути ключові аспекти та складності, які виникають у контексті необережного співзаподіяння. Виходячи з історичного розвитку та сучасних теоретичних підходів до цього питання, ми намагатимемося осягнути його суть, проаналізувати проблеми, що виникають у правозастосуванні, та окреслити потенційні напрямки розвитку цієї концепції в майбутньому.

Важливим є дослідження та аналіз цього складного аспекту кримінального права. Воно включає обговорення історичного розвитку поняття, різноманітності підходів до його інтерпретації та практичного застосування.

Тому слід висвітлити та оцінити різні аспекти необережного співзаподіяння, зосередившись на його правовому та моральному значенні, впливі на систему кримінального правосуддя та можливостях для подальшого розвитку цієї концепції в майбутньому.

Необережне співзаподіяння – це складна концепція в кримінальному праві, яка має декілька важливих аспектів.

Поняття необережного співзаподіяння вимагає чіткого визначення та розмежування від інших форм кримінальної відповідальності. Це стосується питань, які виникають, коли кілька осіб діють разом, але без умисного наміру заподіяти шкоду, і їхні дії спільно призводять до злочинного результату.

Різні правові системи та школи мають відмінні підходи до необережного співзаподіяння. Деякі системи можуть визнавати цю концепцію як легітимну форму кримінальної відповідальності, в той час як інші можуть обмежувати відповідальність лише умисними діями.

У кримінальних справах, де присутнє необережне співзаподіяння, судам необхідно визначити ступінь вини кожного учасника. Це вимагає розгляду індивідуальних дій кожної особи та їхнього вкладу в загальний злочинний результат.

У міжнародному праві поняття необережного співзаподіяння також має свої особливості. Різні країни можуть мати різні підходи до цієї концепції, що веде до різниці у застосуванні правових норм у міжнародному контексті.

Розробка та впровадження законодавчих норм, які регулюють необережне співзаподіяння, є складним завданням. Законодавцям потрібно знайти баланс між справедливим правосуддям та

запобіганням несправедливому покаранню осіб, які діяли без умислу на заподіяння шкоди.

Наукове дослідження є ключовим у розумінні та розвитку концепції необережного співзаподіяння. Аналіз судової практики, теоретичних праць та законодавчих ініціатив допомагає в формуванні глибшого розуміння цієї теми.

Ці аспекти разом формують комплексний підхід до розуміння та застосування концепції необережного співзаподіяння в кримінальному праві.

Відтак, необережне співзаподіяння у кримінальному правопорушенні відрізняється від умисного співвиконавства та інших форм співучасті тим, що воно передбачає участь у кримінальному правопорушенні без наміру до його вчинення [4, с. 11]. Це означає, що особа, яка діяла необережно, може бути причетною до правопорушення через недбалість або необережність, не усвідомлюючи повної міри своєї участі або наслідків дій. Важливо відрізнити такі випадки від умисних дій, оскільки це впливає на характер та ступінь кримінальної відповідальності.

Актуальні питання необережного співзаподіяння у кримінальному праві включають ряд важливих аспектів, які потребують глибокого аналізу та розуміння.

Аналіз судової практики, яка стосується необережного співзаподіяння, є важливим для зрозуміння того, як ця концепція застосовується в реальних справах. Приклади із різних юрисдикцій можуть допомогти у виявленні проблем та неоднозначностей у застосуванні права.

Необережне співзаподіяння порушує питання про моральну та етичну відповідальність осіб, які заподіяли шкоду без умислу [5, с. 155]. Важливо розглянути, як ці аспекти впливають на правове регулювання та оцінку вини.

Розгляд необережного співзаподіяння в міжнародному контексті дозволяє порівняти різні правові системи та підходи. Це може сприяти кращому розумінню та узгодженню міжнародних стандартів у цій галузі. Обговорення існуючого законодавства, що регулює необережне співзаподіяння, та його можливих недоліків.

Потреба у подальших дослідженнях та аналізі цієї проблематики. Це включає вивчення теоретичних аспектів, а також аналіз нових тенденцій та розвитку в цій області.

Ці аспекти відображають складність і багатогранність питання необережного співзаподіяння у кримінальному праві, а також підкреслюють необхідність його всебічного вивчення та обговорення.

Аналіз існуючих теоретичних підходів, законодавчих норм та судової практики виявляє різноманітність поглядів та підходів до цього питання. Моральні та етичні аспекти необережного співзаподіяння, а також його вплив на визначення вини і відповідальності, підкреслюють складність теми. Незважаючи на це, існує загальне визнання необхідності більш глибокого дослідження та розробки ефективних механізмів для адекватного правового регулювання необережного співзаподіяння.

Враховуючи вищезазначене, дослідження підкреслює потребу в подальшій розробці теоретичних підходів, законодавчих ініціатив та практичних рекомендацій, що дозволять більш точно визначати, аналізувати та кваліфікувати випадки необережного співзаподіяння. Це сприятиме зміцненню справедливості та ефективності правосуддя, водночас забезпечуючи захист прав і свобод осіб, залучених до таких складних правових відносин.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n115>

2. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019 : альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. Миколаїв : СПД Румянцева Г. В., 2019. 278 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. із змінами No 14. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/C89F42877F560775C2257B33004F5A69](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C89F42877F560775C2257B33004F5A69)

4. Мисливий В. А. Співзаподіяння у злочині. *Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*. № 3(39) (2018). DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2018.3\(39\).193808](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2018.3(39).193808)

5. Багіров С. Р. Підходи до розуміння необережного співзаподіяння у науці кримінального права. *Питання боротьби зі злочинністю* :

збірник наукових праць. 2016. Вип. 32. С. 153–171. URL:
<https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11347>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-28>

**INITIATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS FOR ILLEGAL
HANDLING OF WEAPONS, AMMUNITION OR EXPLOSIVES**

**ПОЧАТОК КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
ЩОДО НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ
ЗІ ЗБРОСІЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ
АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ**

Otryshko A. O.

*Postgraduate Student at the Department
of Criminal Procedure and
Criminalistics
Donetsk State University
of Internal Affairs
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Отришко А. О.

*аспірант кафедри кримінального
процесу та криміналістики
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Початок кримінального провадження завжди вимагає від працівників правоохоронних органів зваженого та правильного прийняття рішення щодо визначення відповідного складу кримінального правопорушення, а також необхідності початку досудового розслідування [1, с. 200]. Надходження до підрозділу Національної поліції України повідомлення про вчинення кримінального правопорушення потребує здійснення заходів щодо перевірки наявної інформації, збору первинних матеріалів про вчинення протиправних дій та їх подальшої кваліфікації з метою прийняття рішення про внесення матеріалів до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Зважаючи на те, що повідомлення про вчинення кримінального правопорушення зазвичай містять загальну інформацію або не підтверджені дані, працівники поліції у порядку ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України з метою перевірки факту вчинення кримінального правопорушення можуть відібрати пояснення від учасників події; провести медичне освідування; отримати висновок спеціаліста і зняти показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-